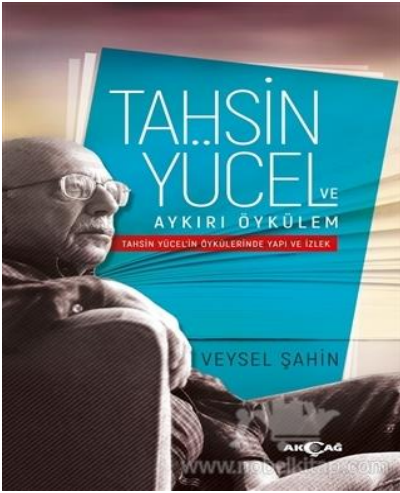

**Veysel Şahin (2017), TAHSİN YÜCEL VE AYKIRI ÖYKÜLEM,
(Tahsin Yücel'in Öykülerinde Yapı ve İzlek), Akçağ Yay., Ankara, 2017
414 s.**

Mustafa Fatih AYDIN¹

“Her edebi eser, ait olduğu bilincin
kendi yazma ve yaratma cesaretini içinde taşır.”

Kişi, çelik kancalarıyla tutunduğu yaşam sarnıcında zamanı ve mekânı tüketerek mutlak sona doğru bir yola çıkar. Sonlu olan bu yolu dilin büyüğüyle yerelden evrensele açarak sonsuzlaştırmayı arzulayan yazar, kendini soylu bir eylemin yani yazma eyleminin ortasında bulur. Nitekim bu eylem yazarın sıradanlaşan bir yaşama metinsel anlamda yaptığı bir başkaldırıdır.

Tahsin Yücel ve Aykırı Öykülem (Tahsin Yücel'in Öykülerinde Yapı ve İzlek) isimli eser, İçindekiler, Önsöz, Sonuç, Kaynakça ve Ekler kısmı dışında dört ana bölümden ve bu dört ana bölümün kendi alt başlıklarından oluşmaktadır. Eserin Önsöz'ünde, Tahsin Yücel'in öykü dünyasını değerlendirirken kullanılan yöntem ve teknikleri belirterek tanıtıcı bilgiler veren Veysel Şahin, aynı zamanda Tahsin Yücel'in Türk edebiyatındaki yeri ve önemi hakkında da kısa bilgiler vererek Tahsin Yücel'e ait elli dokuz öykünün dört ana başlık etrafında ele alındığından bahsetmiştir.

¹ Arş. Gör., Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, edbyt_fth_23@hotmail.com

Dr. Veysel Şahin, eserin “Tahsin Yücel’in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri” başlığını taşıyan Birinci Bölümünü kendi içerisinde “Hayatı”, “Edebî Kişiliği” ve “Eserleri” olmak üzere üç alt başlığa ayırır. Yazar Şahin; Tahsin Yücel’in ailesi, “*ıçe kapanık ve sessiz*” (s. 18) çocukluğu, bir Anadolu çocuğunun İstanbul uzanan eğitimi, yaptığı görevleri, evliliği ve onun ikinci evi olan Varlık Dergisine giriş serüvenini asistanlık, Paris, Askerlik yıllarını ele alır. Tüm bunları yazarın yaşamına dâhil olan kişilerin söylemlerine dayanarak ortaya koyarken hakkındaki birçok ikilemi ortadan kaldıracak aydınlatıcı bilgilere yer verir.

Eserin “Tahsin Yücel’in Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eserleri” başlığının bir başka alt başlığı olan “Edebi Kişiliği” adlı bölümde Tahsin Yücel ‘in “*varoluşsal kaynaklarını yazın evreninde yeniden var etmesinin*” (s. 27) dönüştürmesinin serüvenini ele alan Şahin, Tahsin Yücel’in öykü dünyasındaki izleri bir bir dönemlere ayıran Şahin, son olarak “Eserleri” bölümünde Tahsin Yücel’in öykülerini, Romanları, Denemeleri, Seçkileri, İncelemeleri, Seçkileri ve Çevirilerini kategorize ederek ele alır.

Çalışmanın esasını teşkil eden İkinci Bölüm, “Tahsin Yücel’in Öykülerinde Yapı” başlığını taşır. İkinci Bölümün ilk alt başlığı öykülerde yer alan olayların belirli mekân, “*belirli bir zaman içinde neden sonuç ilişkisiyle sıralanışının*” (s.39) ele alındığı “Olay Örgüsü” başlığıdır. Şahin, bu başlık altında “Uçan Daireler”, “Haney Yaşamalı”, “Ben ve Öteki”, “Aykırı Öyküler”, “Komşular” gibi öykülerden hareketle Olay Örgüsünü Tek Zincirli, Çok Zincirli ve Helezonik Olay örgülerini şekiller vasıtasıyla dramatik aksiyon eğrilerini de göstererek okuyucuya sunar.

Yazar, yaşam karşısında takındığı tavrı anlatı kişilerinin diliyle verir. Bundan hareketle “Tahsin Yücel’in Öykülerinde Yapı” başlığını taşıyan İkinci Bölümün diğer bir alt başlığı ise “Şahıs Kadrosu” ismini taşır. “*Tahsin Yücel’in öykülerindeki şahıs kadrolarını zengin bir temele oturttuğunu*” (s.121) söyleyen Şahin, öykülerde anlatı kişilerinden ilk olarak “Kadınları” ele alır. Kadın kahramanları genel olarak ele aldıktan sonra onları sosyal durumlarına göre kasabalı, köylü, şehirli, hayat kadını ve yabancı kadınlar şeklinde sınıflandırır. Kişiliklerine ve yaşlarına göre de sınıflandırılan kadın kahramanlardan sonra öykülerde çok sayıda görülen erkek kahramanlar üzerinde de durur ve onları da yine genel olarak ele almakla birlikte tiplerine (Küçük insan/Küçük adam tipi, İhtiraslı ve Dejenere tipler, İdealist, Bohem, Serseri, Kaba, Sömürücü ve Asalak tipler), yaşlarına, sosyal durumlarına (İşçiler, Memurlar, Öğretmen ve Okul Müdürleri, Bürokratlar/Politikacılar, Doktorlar ve Mahkûmlar) göre sınıflandırır. “*Öykülerinde erkek kahramanlar genel anlamda içine kapanık, kendi ben ve öteki benleriyle çatışma içinde olan*” (s.153) kişilerdir.

“Tahsin Yücel’in Öykülerinde Yapı” başlığını taşıyan İkinci Bölümün diğer bir alt başlığı da “*öykünün gerçeğe bağlı olmasını sağlayan en önemli yapı unsuru*” (s. 191) olarak “Mekân” yer alır. Şahin, Tahsin Yücel’in öykülerinde mekânın ruhu ile kahramanların ruhu arasındaki bağlantının öykülerdeki değişim ve bilişsel uyanma gibi hallerde kendini aktif hale getiren bir yapı olduğundan bahseder. Tahsin Yücel’in öykülerde oluşturduğu mekân evrenini Şahin, üç başlık altında inceler. Bu başlıklar;

- a) Yutucu-Dar Mekânlar,
- b) Besleyici – Açık, Geniş Mekânlar,
- c) Arzulanan Mekân – Ütopik Mekânlar

şeklinde ele alınır. *Tahsin Yücel her ne kadar doğduğu ve çocukluğunun geçtiği mekânlara içtenlikle bağlı olsa da kendisini Elbistan ve Ötegeçe'deki yaşam biçiminden çok uzaktır.*" (s.208) Mekânlar bu coğrafya içinde fiziki olarak yani genelde ev, oda, okul, şehir, köy, mezarlık vs. olarak karşımıza çıkar. Şahin, birtakım mekânları, özellikle "bilinç" ve "bilinçaltı" kavramlarına vurgu yaparak verir.

"Tahsin Yücel'in Öykülerinde Yapı" başlığının bir diğer alt başlığı ise "Tahsin Yücel Öykülerinde Zaman" adını taşır. *"Öyküler içinde öykü zaman ilişkisini zamansal birlik zamansal bir bağ ile kurulur."* (s.225) diyerek belirten Şahin, Tahsin Yücel'in öykülerinde zamanı Kronolojik (sıradizimsel) karakterli metin halkalarından oluşan öyküler ve akronik karakterli ve eş zamanlı metin halkalarından oluşan öyküler olarak ikiye ayırır. Ayrıca Şahin, bu alt başlıkta Tahsin Yücel'in öykülerinden hareketle öykülerdeki anlatma zamanı ile vaka zamanının ayrı olduğu öyküleme ve öykü zamanının iç içe olduğu öykülerin analizini yaparak şemalar halinde okuyucuya sunar.

"Tahsin Yücel'in Öykülerinde Yapı" başlığının son alt başlığı "Bakış Açısı ve Anlatıcı" adını taşır. *"Yazarın sözünü emanet ettiği kişi, anlatıcı yani bakış açısıdır."* (s. 247) anlatıcının temel güç olarak konumlandığı öyküleri Şahin, eser içerisinde oransal olarak okuyucuya sunar. Şahin, bu başlık altındaki alt başlıklarda Tahsin Yücel'in öykülerini Kahraman Bakış Açısı ve Anlatıcı Düzlemi, Tanrısal (Hâkim) Bakış Açısı ve Anlatıcı Düzlemi ve Çoğul (Çoklu) Bakış Açısı ve Anlatıcılar Düzlemi olarak üç gruba ayırır.

Çalışmanın izleksel kısmını teşkil eden Üçüncü Bölüm'ü, "Tahsin Yücel'in Öykülerinde İzlekler" başlığını taşır. Öykülerde maddi ve manevi bir tezahür içerisinde bulunan "Aşk Temi/Böyle Buyurdu Aşk" başlığı Üçüncü Bölümün ilk alt başlığını/izleğini oluşturur. Şahin, Tahsin Yücel'in Uçan Daireler, Şampanya, Resim ile Elişi, Üşümek, Eski Öykü, Sümüklü böcek, Akça Gölge, Katuşa Masalı, Öte Yaşama, Yürümek, Giz, İktidar, Ağalar ve Beyler öykülerinin aşk teminde işlendiğini metinlerden örnekler vererek ifade eder.

Tahsin Yücel'in öykülerinde kullanılan ikinci izlek "Arayış ve Kendini Gerçekleştirme" başlığını taşır. *"Tahsin Yücel'in birçok öyküsünde anlatı kişileri, psikolojik ve sosyolojik açıdan değişim ve dönüşüm yaşar."* (s.272) Şampanya, İnce Saat, İktidar, Komşular, Oğuzlama, Yaşadıktan Sonra, Benlem vs. öykülerini örnek gösteren Şahin, bu tip öykülerde değişimin insanların hep arkasında durduğunu ifade eder.

Tahsin Yücel'in öykülerinde kullanılan üçüncü izlek, "Cinsellik Temi/Cinselliğin Koynunda Var Olma" başlığını taşır. *"Öykülerde anlatı kişilerinin derinlerde besledikleri kaba gücün ortaya çıkışını simgeleyen"* (s. 284) cinsellik, kimi öykülerde bedenlerin cinsel bir nesneye dönüşünün ilişkilerini anlatan bir izlek konumuna yerleşir.

Tahsin Yücel'in öykülerinde kullanılan dördüncü izlek, "İnsanın Kuran ve Yıkan Değerler: Kaygı ve Korku" başlığını taşır. Şahin bu başlık altında "Gene Ağlatmışlar Kara Gözünden", "Üşümek", "Öteyaşama", "Oğul" gibi öykülerden hareketle korku duygusunun "*anlatı kişilerinin birer uzvu haline gelişinin*" (s.301) öyküsünü verir.

Tahsin Yücel'in öykülerinde kullanılan beşinci izlek, "İnsanı Sonsuza Taşıyan Kapı: Ölüm Temi" başlığını taşır. Doğum ile başlayan ölüm yüzleşmesi her varlığın mutlak sonunu ifade eder. Ölüm, Tahsin Yücel'in öykülerinde "*insanları kaçınılmaz sona götüren trajik bir olay*" (s.302) hususiyetini taşır. Veysel Şahin'in ifadesiyle Tahsin Yücel öykülerinde "*ölen kişi, varlığını öyküye katarak*" (s.301) iletişim olanaklarını ölüm duygusu ile sağlar. Böylelikle Yücel, ölümleri nesnelere dönüştürerek ölümsüzleştirmeyi tercih eder.

Tahsin Yücel'in öykülerinde kullanılan altıncı izlek, "Yabancılaştırma/Ötekileş(tir)me" başlığını taşır. Öykülerde yabancılaşma kavramını bireysel ve toplumsal olarak iki ana başlıkta inceleyen Şahin, "Budak", "Kılıçbay", "Dizge", "Benlem", Uçan Daireler", "Şampanya", "İktidar" gibi öykülerden hareketle, "*bireyin kendi benlik alanlarına ötekileşmesi ve bunun sonucunda kendi kültürel değerlerine yabancılaşmasını*" (s. 335) toplumsal boyutuyla ele alarak okuyucuya sunar.

Tahsin Yücel'in öykülerinde kullanılan ve tespit edilen yedinci ve son izlek ise, "Yalnızlık Bahçesinde İnsan Manzaraları" başlığını taşır. *Yalnızlığın ruhsal alandan fiziksel alana taşındığı*" (s. 335) öykülerde insanların çıkmazları psikolojik ve bedensel olarak ele alınır. "Büyük Sarhoşluk", "Resim ile Elişi", "Üşümek", "Şampanya", "Sümüklü Böcek", Yaşamaktan Sonra", "Yürümek" gibi öyküleri örnek olarak veren Şahin, bu öykülerde öykü kişilerinin kalabalıklar içinde yaşadığı yalnızlıkları, içsel arzular doğrultusunda yaşanan cinsel yalnızlık duygularını, içsel çatışma ve hesaplaşmalarını, yalnızlığın bireyde meydana getirdiği korku, endişe ve dışlanmışlık hissini öykü parçalarından hareketle gözler önüne serer.

Çalışmanın son bölümü olan Dördüncü Bölüm, "Tahsin Yücel'in Öykülerinde Dil ve Üslup" başlığını taşır. "*Dil, kelimelerin, sözlerin dünyasına ışık veren en büyük güçtür.*" (s. 347). Dilin bu öneminden hareketle dilin vermiş olduğu anlatım olanaklarını, anlatım teknik ve biçimleriyle ele alan Şahin, Tahsin Yücel'in dil ve üslup dünyasını tablolardan hareketle aydınlatmaya çalışır.

Sonuç olarak Dr. Öğr. Üyesi Veysel ŞAHİN tarafından hazırlanan "Tahsin Yücel ve Aykırı Öykülem (Tahsin Yücel'in Öykülerinde Yapı ve İzlek)" adlı çalışmada; Tahsin Yücel öykülerinin yapısı üzerinden tematik bir okumayla ortaya koyan Şahin, yazarın öykü kurgusuna farklı bakış açısı kazandırmaktadır. Bu niteliğiyle Türk edebiyatına önemli bir katkı sağlayan çalışmanın gelecek çalışmalara yol gösterici olacağı muhakkaktır.

